

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА

Освітня програма: **Журналістика**
Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність: **061 Журналістика**

Галузь знань: **06 Журналістика**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “25” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практична стилістика
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Савчук Руслана Любомирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики
Контактний телефон викладача	0978123234
E-mail викладача	ruslana-savchuk@ukr.net
Формат дисципліни	денна
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення методологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до курсу	
Предметом вивчення курсу «Практична стилістика» є аналіз особливостей функціонування мовних засобів у різних стилях мови – публіцистичному, науковому, офіційно-діловому, художньому, розмовному, конфесійному та епістолярному (дослідження лінгвозасобів із погляду необхідності чи доцільності їх використання у певних стилях, відбору з-поміж однотипних одиниць). Курс «Практична стилістика» тісно пов'язаний із навчальними дисциплінами «Мова ЗМІ», «Культура усного публічного мовлення», «Культура мови та типологія помилок у ЗМІ», «Українська мова у професійному спілкуванні». «Практична стилістика» також перебуває у зв'язку з багатьма суміжними дисциплінами: літературознавством, філософією, логікою, риторикою, соціолінгвістикою, психолінгвістикою, естетикою тощо.	
3. Мета та цілі курсу	
<i>Мета</i> курсу «Практична стилістика» – ознайомити студентів із основами стилістики української мови, стилістичною системою в її довершеній, поліфункціональній формі; домогтися засвоєння основних понять теоретичної та практичної стилістики, а також оволодіння стилістичними нормами літературної мови; виробити чуття естетики мови; сприяти формування усвідомленої висококультурної національно-мовної особистості журналіста. <i>Основні завдання (цілі)</i> навчальної дисципліни: – вивчення особливостей і рис різних функціональних стилів; – вивчення стилістичних засобів творення різностильових текстів, мовних і позамовних чинників їх добору; – формування навичок добору потрібних засобів мови через зіставлення їх із наявними варіантами; – вироблення умінь аналізувати й творити різностильові (різножанрові) тексти.	
4. Компетентності	
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен здобути такі компетентності: – знання та розуміння предметної області й професійної діяльності журналіста; – здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в практичній діяльності; – здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності; – здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях; – здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України; – здатність планувати свій час, працювати автономно, самостійно; – здатність працювати в колективі, мотивувати на досягнення мети, приймати раціональні	

рішення, створювати психологічно позитивний клімат, діяти на базі етичних принципів, готовність брати ініціативу на себе;

- здатність до побудови та реалізації власної траєкторії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до журналіста;

- здатність виконувати власне дослідження на належному рівні;

- здатність бути критичним і самокритичним;

- здатність володіти навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання аналітичних і публіцистичних текстів, дотримуватись норм правопису сучасної української мови;

- здатність поважати погляди представників інших культур, цінувати різноманіття та мультикультурність, враховувати гендерний фактор;

- здатність вільно оперувати фаховими термінами для виконання професійних завдань;

- володіння основними мовознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів (зокрема публіцистичного);

- здатність кваліфіковано аналізувати навчальні матеріали й добирати посібники й підручники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання;

- здатність розвивати когнітивні, психомоторні, поведінкові механізми – пам'ять, увагу, критичне ставлення, почуття відповідальності та ін.;

- здатність ефективно і компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в професійній сфері;

- здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись принципів академічної доброчесності;

- вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою усно і письмово, використовувати її для організації ефективної комунікації та навчання;

- знати і розуміти систему мови, загальні властивості мистецтва слова, історію української мови, вміти застосовувати набуті знання у професійній діяльності;

- знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;

- організовувати процес свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичну та навчальну діяльність;

- володіти навичками пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфіковано презентувати результати професійної (наукової, інноваційної) діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

- бути здатним визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення;

- уміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сферах журналістики та мовознавства; оцінювати результати власних наукових досліджень із використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій;

- оцінювати розвиток мовознавчої, журналістської думки від давнини до сучасності, знати відомі праці українських і зарубіжних філософів, лінгвістів, культурологів, журналістів;

- дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Результати навчання

У результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- основні поняття і категорії стилістики (понятійний апарат, лінгвостилістичну термінологію: функціональний стиль, стиль мови і стиль мовлення, конотація, стилістичне значення, стилістичні засоби, стилістема, стилістичні норми, експресивність тощо);

- основні принципи та критерії класифікації та внутрішньо-жанрової диференціації стилів;

- формування і становлення функціональних стилів української літературної мови, основні етапи їх

розвитку;
– систему стилів сучасної української мови, їхні мовностильові особливості, співвідношення функціональних стилів і форм мовлення, процеси взаємодії стилів та їх цілісність;
– норми сучасної української літературної мови (як усного, так і писемного мовлення);
– стилістичні ресурси мови та закономірності функціонування мовних одиниць усіх рівнів у межах кожного зі стилів;
вміти:
– виділяти різностильові тексти сучасної української літературної мови, характеризувати їх особливості;
– аналізувати різностильові тексти, визначаючи підстили, жанри, основні засоби творення, можливі помилки та способи їх уникнення;
– помічати й оцінювати стилістичні ефекти в тексті та виявляти стилістичні засоби, за допомогою яких вони досягаються;
– досконало володіти стилістичними прийомами та способами використання мовних ресурсів залежно від комунікативної ситуації;
– свідомо добирати найдоцільніші фонетичні, лексичні, фразеологічні та граматичні засоби в усному та писемному мовленні відповідно до задуму, стилю й експресивно-емоційної спрямованості висловлювання;
– писати публіцистичні тексти, добираючи відповідні мовні засоби, виражаючи своє ставлення, враховуючи ситуацію спілкування, зокрема адресата;
– виконувати стилістичний аналіз тексту різностильової приналежності;
– диференціювати стилістичні помилки і виправляти їх, редагувати тексти.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			18		
практичні заняття			18		
самостійна робота			54		
Ознаки курсу					
Семестр		Спеціальність	Курс (рік навчання)	Норматив- ний / вибірковий	
7		061 Журналістика	4	Норматив- ний	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літерату- ра	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Практична стилістика як навчальна дисципліна 1. Стилiстика як лiнгвiстична наука та навчальна дисциплiна. Предмет i завдання стилiстики. Взаємодiя з iншими науками i навчальними дисциплiнами. 2. Структура стилiстики. Практична стилiстика як навчальна дисциплiна. 3. Методи лiнгвостилiстичних дослiджень. 4. Коротка iсторiя стилiстичної науки. Стилiстика в Україні.	Лекція. Практич- не заняття. Самостій- на робота	Відпові- дно до списку рекомен- дованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно- методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкла- дом

Тема 2. Основні поняття стилістики 1. Норми сучасної української літературної мови. Роль ЗМІ в поширенні норм української літературної мови. 2. Стилї сучасної української літературної мови: розмовний, офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, художній, епістолярний, конфесійний. 3. Експресивні стилі. Індивідуальний стиль. Стиль викладу. 4. Контекст. Експресивність. Конотація. Колорит. Орнаментика.	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом
Тема 3. Фоностилістика 1. Фоностилістика. Основні засоби фоностилістики. 2. Евфонія як галузь фоностилістики. Засоби досягнення милозвучності й фонетичні синоніми. 3. Фоніка. Особливості звукового символізму. Експресивні можливості звуків.	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом
Тема 4. Лексична стилістика 1. Лексична стилістика як розділ практичної стилістики. Загальна стилістична характеристика словникового складу української мови: а) за стилістичним забарвленням; б) за походженням; в) за активністю використання; г) за структурою лексичних значень; д) парадигми слів за лексичними значеннями; е) за сферою використання. 2. Методи дослідження лексичного складу мови. 3. Стилістичне використання багатозначності та омонімії. Омоніми в публіцистичному стилі (на матеріалі регіональних масмедіа). 4. Паронімія як лексичне й	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом

стилістичне явище. Пароніми в публіцистичних текстах. 5. Синоніми в стилістичному аспекті. Типи синонімів. Евфемізми, перифрази та інші стилістичні фігури, що будуються на основі синонімії. 6. Антонімія як лексичне та стилістичне явище. Антоніми загальномовні та контекстуальні. Антитеза, оксиморон та інші стилістичні фігури, що будуються на основі антонімії.					
Тема 5. Лексичні засоби стилістики 1. Групи лексики сучасної української мови за походженням. Інтернаціоналізми, запозичення, власне іншомовні слова, екзотизми, варваризми та їх стилістичні можливості. 2. Старослов'янізми в сучасній українській мові. Критерії використання лексики іншомовного походження. 3. Стилїстичні особливості застарїлої лексики. Історизми й архаїзми в публіцистичних текстах. 4. Неологізми загальномовні й авторські. Оказїоналізми в засобах масової інформації. 5. Термінологія як компонент української лексики. Роль термінів у різних стилях мови. Особливості використання термінів у публіцистичних текстах. 6. Професїоналізми, їх типи, способи творення, можливості використання. Жаргонїзми й арготизми (зїставна характеристика), можливості вживання в окремих функціональних стилях. 7. Дїалектизми в номїнативній та стилїстичній функції. Межі використання розмовних, просторїчних та дїалектних елементів у лїтературній мові, зокрема в засобах масової інформації.	Лекція. Практичне заняття. Самостїйна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом

Тема 6. Фразеологічна стилістика 1. Фразеологічна стилістика та її одиниці (фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення, прислів'я, приказки, крилаті вислови, афоризми тощо). Функціонування фразеологізмів у різних стилях. 2. Багатозначність стійких словосполучень. Стилiстична роль багатозначності, синонімії й антонімії фразеологізмів. Міжмовні фразеологічні відповідники. 3. Стилiстичні особливості трансформованих фразеологізмів у публіцистичних текстах. 4. Образність як домінантна риса фразеологізмів.	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом
Тема 7. Граматична стилістика. Словотворчі та морфологічні засоби стилістики 1. Граматична стилістика як синтез морфемно-словотвірної, морфологічної та синтаксичної стилістики. Стилiстичні функції засобів словотвору (афіксація, осново- та словоскладання тощо). 2. Морфологічні засоби стилістики. Стилiстичне використання граматичних форм іменників та прикметників. 3. Стилiстичний потенціал займенників та числівників. 4. Стилiстичні функції дієслів (дієприкметників, дієприслівників) та прислівників. 5. Стилiстичне використання службових слів (прийменників, сполучників, часток). 6. Стилiстичні можливості вигуків.	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом
Тема 8. Синтаксичні засоби стилістики 1. Стилiстичні ресурси простого речення у публіцистичному стилі. Порядок слів у простому реченні.	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання,	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом

Стилістичні особливості використання односкладних речень. 2. Стилістика складного речення. Стилістична роль компонентів ускладнення речення. 3. Стилістичні функції прямої, непрямої та невластиве прямої мови. Способи передачі чужої мови в офіційно-ділових, наукових та публіцистичних текстах. Роль прямої мови в публіцистичних текстах. 4. Монолог, діалог, полілог у різних стилях мови. Особливості діалогу в художніх та публіцистичних текстах. Композиційні та стилістичні функції полілогу. 5. Стилістика складних синтаксичних сполук. Період як особлива синтаксична конструкція. Структура та види періодів.			вказані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.		
Тема 9. Тропеїчні та образно-фігуральні засоби як лінгвостилістична категорія 1. Тропи. Характеристика основних тропів, їх уживання в різних стилях української мови. 2. Стилістичні фігури, їх класифікація. Особливості функціонування в текстах ЗМІ. 3. Стилїзація. Види стилїзації. 4. Особливості стилістичного аналізу тексту.	Лекція. Практичне заняття. Самостійна робота	Відповідно до списку рекомендованих джерел	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання, вказані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять. 2 год; 2 год; 6 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт «9.3. Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Режим доступу: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-			

	protsesu-v-DVNZ-«Prykarpatskyi-natsionalnyi-universytet-imeni-Vasyliya-Stefanyka».pdf Загальні 100 балів включають: 20 балів за практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу; 10 балів за контрольну роботу; 50 балів за іспит.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.
Практичні заняття	Робота на практичному занятті оцінюється за п'ятибальною шкалою залежно від повноти відповіді студента.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
8. Політика курсу	
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8 і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKKG9iKdUn4NJsjoX0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ	
9. Рекомендована література	
1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посіб. Львів : Світ, 2003. 431 с. 2. Голянич М. І., Іванишин Н. Я., Ріжко Р. Л., Стефурак Р. І. Лінгвістичний аналіз тексту : словник термінів. Івано-Франківськ : Сімик, 2012. 392 с. 3. Дудик П. С. Стилiстика української мови : навч. посiб. К. : Видавничий центр «Академiя», 2005. 368 с. 4. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. К. : Академія, 2009. 263 с. 5. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. Львів : ПАІС, 2007. 400 с. 6. Климова К. Я., Романюк П. Ф. Практична стилістика сучасної української мови : навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. 142 с. 7. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови : підручник. К. : Вища шк., 2003. 462 с. 8. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови : підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с. 9. Українська мова : енциклопедія / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. Бажана, 2004. 824 с. 10. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. К. : Наук. думка, 2019.	

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент **Савчук Руслана Любомирівна**